

HUSVÉT UTÁN

A feltámadás zsolozsmája kevés alkalommal zsongott olyan meggyőző erővel az emberiség szívében, mint az idén. Nem mintha megváltozott volna a hívők hite, hanem mert a hitetlenek is úgy érezték, hogy ha valaha egy most megérdemelte az emberiség a feltámadást. Hiszen alig akad ma már ember a földkerekségen, kinek számára ne jelentett volna kálváriajárást az elmúlt tíz-tizenéves esztendő? Vagy nem jelentett hus-vétet, testi-lelki bűjtöt a szó legszorosabb értelmében milliók számára a háború és az azóta eltelt "béke", mely a szenvedések poklát zudította a földre?

Az idén mintha felcsereledött volna a naptár és feltámadás után mindjárt advent következne, úgy él a tömegek lelkében a vágy a viszonyok megváltozása után. Mondjuk ki őszintén, hogy nemcsak munkát, nemcsak megélhetést kíván az emberiség, ha ez is a legelső követelmény és a leghangosabb jelző manapság. De az is igaz, hogy ma már annyira kipaléjult a lelki igények, hogy a jövőt illetően erkölcsi garanciát és főleg tártós békességet kíván a földgolyó minden nemzete.

Híába van akármilyen politikai államforma egyik avagy másik országban, híába fehér, sárga avagy fekete nép-faj lakja a világ egyik vagy másik területét — híába van háború Mandzsuriában avagy béke Kanadában, itt is ott is azt szeretnék az emberek, ha a most elmúlt nyárról megszűnik a sok szenvedés és a feltámadás meghozná a megértés szellemét a földre. Az sem titok többé, hogy a saját hibájából, a maga büneiért bűnhődik az emberiség és ma már világosan látja mindenki, hogy a megértés hiánya az, ami csurdultig töltötte a nyomorral telt szenvedések poharát, melyet immár fenéig irtettek a szenvedő milliók.

Mintha mindenütt végsőkig feszült volna a bur s egyrészt az adóval folytattak, másrészt a megélhetéshez nem jutók érzik úgy, mintha már nem bírnák tovább. A társadalmi rendszerek beidegződött fekélyeit még jobban elmérgesíti a korunkban végbemenő nagy gazdasági és szellemi átalakulások forgatagja s a lemondók már-már itt is, ott is hangoztatják, hogy rohassem lesz többé olyan világ, amikor mindenkinek jutna "szőlő és lágú kenyér..."

Pedig ha meghallgatjuk mit mondanak a tudósok, akik rem elfogultak ezzel avagy azzal a politikai irányítással, világnézetű felfogással szemben, hanem a maguk biztos lelki mértékegységével mérők az eseményeket — azt fogjuk mi is látni, hogy ha megannyira recseg-ropog is ez a világ felettünk s mindenki úgy érzi is, mintha lába alatt inogna a föld; máris érezhető bizonyos javulási folyamat. És a beteg emberiséget bizonyára nem a nagyhangu politikai kuruzslók, de azok a csendes, komoly, szűkszavú doktorok fogják megmenteni a csufos kultur-haláltól, akik nemcsak az eszkimókkal, hanem a szívükkel is ki-, nem pedig félrevezetik majd testvéreiket a mai kor rettenetes utvesztőjéből.

Az ma már nem új nóta, hogy az emberi társadalom gépezete nem forog olyan iramban, hogy lépést tudna tartani akár a szenvedők, akár a bajokat orvosolni akarók követeléseivel. Azt is tudja mindenki hogy amikor százféle gyilkos kór ennyire elhatalmasodott a "beteg" — akkor egy nagy operáció könnyen halálos lehet. Sokan már attól félnek, hogy nincs is olyan doktor, aki felelősséget merne vállalni a gyógyítási folyamat megindító tanácsért — főleg ha maga a beteg is csak úgy imelkával akar meggyógyulni. Pedig mindez csak családi látás; a tény az, hogy mindenki szeretne kilábalni ebből a bizonytalanságból — különösen így tavasz felé, husvét után...

IDIILL AZ ORSZÁGUTON

IRTA: KERTÉSZ JÓZSEF

A szénkötőből nagy, piszkos, szürke teherautók dübörögtek a város felé. A pótkocsikon, a magasrahangolt szénrakomány tetején ültek vagy hevertek a lehordók. Nénelik dalolt a szén tetején s amint az autót rázta, úgy hullott belőle a hang az utra, mint a széndarabok a tulrakott kocsirol.

A szénkötő messze volt a városól. Az ut két oldalán rétek, bolgárkertek terültek el. Emberlakás sehol sem volt a közelben s az ut szürkén világitott a két pöttyedő árok között. Este volt már. Az utolsó autót engedték ki a kikötő vasrácsos kapuján. Az autót rohanó a város felé, utána pótkocsi lödörgött s két kigyulladt szeme az utra bámult.

— Ejjé! lesz, mire bevezérik a lehordást! — mordult Danyuj, az egyik lehordó, a pótkocsi tetejéről, mikor bezárult mögöttük a kikötőkapu.

— Átkozott lyuk, ahová megyünk. Mire lejutsz a pincébe, úgy kilóg a nyelv, hogy rálépsz. Borraló pedig simon, — válaszolt Cuki, a másik lehordó, aki szintén a pótkocsin ült, a szénrakás tetején, s úgy ránta a hangját az országút, mintha a foga vacogott volna.

Danyuj körünezett a kocsi tetejéről. Messze, ahol az ut kanyarodott, sötét alakokat vett észre az árok szélén, amint egy pillanatra odavilágitott a motor szeme.

— Nem mondtam neked, hogy ne gyere ma a pótkocsira — ordított rá a társára, mintha csak most vette volna észre, hogy ott van.

Cuki felkacagott: — A sóffér nem engedett az ülésre. Aszongya, kiugorhat egy szikra a motorbul, osz' én meggyulladok.

— Hát nem volna kár érted. Ugy égnél, mint egy gyorsforraló.

Cukiból dült a pállnkaszag, amint felkacagott: — Csakhogy engemet nem lehetne elfuanni, komám.

Tégedet el kellene taposni, hogy elaludj... Kedvem volna lerugni innen. Mi a fenének jöttél ide?

Cukiból dült a pállnkaszag, de nem volt részeg. Cuki sohasem volt részeg, amíg ulti tudott a szénrakás tetején.

— Ne félj tőlem, Danyuj. Láttam én a muikor is...

— Mit láttál?

— Hogy szén rugtál le a kocsirol.

— Hát osz'tán? Mindenki tuggya, hogy tolvajok vagyunk. Ha nem félnék, hogy te is kifolysz vele az utra, lerugnám az egész vacak szénét.

— Neki — nevetett Cuki. — Azelőtt nemigen rugdalóztál, csak mióta az a ján ugrál ki az árokból.

— Neki — böltött Danyuj. — Neki.

Egy valamirevaló tolvaj magának rugdos. Azt sem tudod, hogy kicsoda az a jány.

— Léhet, hogy valami hercegnő.

— A' meg lehet. Osz't azért jár szénét lopni, hogy ne ismer-

Fogy az eszkimó

HOMÁLYBA BORÚL A SARKI VADÁSNÉP EREDETE — HÍABA TÖBB A FÓKA, MÉGIS KIPUSZTUL AZ ESZKIMÓ

Északon minden rendben van most is. A világválság gazdasági következményeit csak az eszkimóknak sikerült megusznia. De ez is akaratlanul történt, mint ahogy a messi Eszakon a természet még mindig erősebb volt, mint az ember. De a világ változik és az eszkimók is változnak, ami azt bizonyítja hogy az ember bármennyire is elszigetelten él, még sem szakadhat le a civilizáció ömőlánáráról. Igaz azonban, hogy az eszkimók száma csökkenőben van. Labrador tágas jégmezőjén teljesen kipusztultak, a Hudson öblében is megfoghatóan számban és ahol még a régi lét-zsámán maradtak, ott is nagyon nagy a vérkeveredés.

Az eszkimók hőkörökben is alig voltak negyvenen, manapság azonban már csak harminc-négyezer fókabundás él. Ez a szám csekélynek tűnhet, de betegség s az "uj" erkölcsök nagyban hozzájárultak a faj pusztításához. Csak a megközelíthetetlen sarki tenger védett öbleiben élnek még a kesemény ösök hamisíthatatlan utóda. Ezek ma is csak rozmarokra, fókákra vadászának, de az alaskai meg a kanadai utódok már csak prém után mennek és kimondatlanul kereskedelnek izek vadászászakmányukkal. Grönlandban pedig kőházakban laknak, templomuk van és postájukon leveleket is adnak fel. Ezeket az utóbbiakat azonban már a tuberkulózis is kikezde, de az utolsó évtizedben eredménnyel sikerült leküzdeni a veszélyes kórt.

Persze az eszkimó is többféle. Kanada hideg sarki tájain vannak jégkúnyhók, amelyeknek lakói a legnagyobb szennyben várják a tél mulását, míg Alaska udvarházaiban villanykörte mellett olvasnak az eszkimók és vaságyakon alusznak, fehéreműt is ismerve. Jellemük is annyira eltűnt, hogy nehéz őket egy ugyanazon faj leszármazottjainak elképzelni.

Rasmussen, a híres kutató is azt hiszi, hogy ezek a "szókék" bizonyos biológiai okoknak a következményei.

De a legendák még ma is élnek és sok jel arra vall, hogy az eszkimók vaihonnan Ázsiából, valószínűleg Szibéria keleti sarkából indultak el Északra portyázni. Persze, ezt sem jószán-tukból tették, hanem erősebb törzsek zaklatását akarták csak kikerülni. Kanada északi folyói nak völgyében sok helyütt találhatjuk nyomokat, amelyek kétségtelenül bizonyítják, hogy a szegény eszkimóknak észük ágában sem volt fent a jeges mezőkön fagyoskodni. Ők is örültek volna a zöld erdőnek, de az indiánok elkergették a vándorló nyomorultakat. Így azután az általános éhség, életveszély és örökös rettegés kiűzdte őket a kényelmes világ-ból s mint az olyan ember, aki hátat fordít a mesés világnak — az eszkimók is leszámoltak az önző gyönyörűség küzdelmével és kivánszorogtak a jeges partokra, ahol legfeljebb a jegesmedve orra — ha — zavarja őket.

Rasmussen két nagy eszkimó-népvándorlást különböztet meg. Az egyik Alaskából indult el és egészen Grönlandig elcsalította a vándorokat. Az alaskai telepeket azután a mind inkább északra szoruló indiánok foglalták el. De az itt földtárt bányák ásatásakor ugyan olyan eszközöket, kőedényeket és fegyvermaradványokat találtak, mint Grönlandban, ami kétségtelenül teszi a közös múltat. A megtalált csontvázak azt is tanúsítják, hogy a két-három száz évvel ezelőtt élt eszkimóknak magas terméket volt, ami ma nagy ritkaságszámba megy. Az ősi kunyhókat is más kép képezték. Akkortájt a rénszarvas meg a fóka bőrt földfedték be és úgy építették az ajtókat, hogy az délnek fordult. Ma azonban sokszor a hóba ásásuk be magukat és inkább fő-

löttük fuj el a szél. Megfigyelhető az is, hogy az előőrsöket mindig nagyobb csapatok váltották fel és így terjedtek bele a grönlandi sívársgba, ahol leg-északabban laknak az eszkimók.

Kétségtelen, hogy a mai fókavadászok egészen mások, mint elődeik lehettek. "Más volt a tenger!" — ahogy az eszkimók mondják, ami annyit jelent, hogy a partok voltak különbözök. Az eszkimók pusztulására arra is példa, hogy milyen veszélyt jelent az, ha egy nép túl gyorsan civilizálódik. Southampton szigetén 1903-ban azért haltak ki az eszkimók, mert az angolok megelőzőleg fegyvereket osztottak ki közöttük s a lövöldözés olyan örömet okozott, hogy néhány hónap alatt elfogyott a céltáblának használt vadállomány és öszszel éhen veszték a naív "dorbézolókat".

Amikor a kóssa hajósok vitorlásaikon elvetődtek a kunyhó tájaira, az eszkimók nagyon megcsodáltaék az "embereket, akik ennyi fát össze tudtak rakni"! Az ő gyermekded képzeltevilágukat meghaladta a fantasztikus hajótest és az a gazdaság, amelyet a tömételten donyaga jelentett. Mégis a civilizáció mindig a tengeren keresztül talált el hozzjuk és még az északi sarktól ezer mérföldre lakó eszkimókat is a vitorlá, majd később a jégtörők füstje zavar-ta meg nyugodt didergésükben.

A modern eszkimó — mert ilyen is van már — kitűzőtt nappon találkozik üzletvárosával, a fehér kereskedővel, akivel ma is cserekereskedésben él. Bőr, prémet adnak fegyverekért, töltényekért és kutyáknak nehéz a sora, amikor hosszú mérföldek kereszttel kint vonszolli a hajórakományt. Az eszkimó munkás ember, élte szakadatlan küzdelem a megélhetésért, amelyet a természet jeges hatalmából kell kicsirkarna. Természet nagyon takarékos, mert sohasem pocsékolhatott semmi vel. Házifalattalval barátságban, szinte családian él, de a fehér ember közelébe nagyon

megváltoztatja mindennapi életet.

A legboldogabbak még a Hudson-öböl nyugati részén meghúzódtó eszkimók, akiket soha senki sem zavart meg vadász területeiken. Itt igazán beizolódott az a tétel, hogy a primitív emberek teljes boldogságban élnek, ha nem részesítik őket a civilizáció u. n. áldásában. A kunyhóik, ahol télen sokszor minusz hatvan fokos hidegben meghúzódnak, valóságos hóbarlangok. E barlangok között van és mécsesekben a rénszarvas hája ég. De a kietlen, zord környezet megkímélte őket attól, hogy a nyéréskedés vágyától hajított fehérek rájuk találjanak és csatladi holdosságukat így tönkre

Meglepetés — Rothermere lordnak

A magyar ügy legnagyobb angol barátja, Rothermere lord sok, nagyon sok figyelmes ihálatelt levelet, díszdíjat avagy egyéb emléket kap Csokonakamagyarországi földjéről, ez bizonyos. Ámde, éppugy bizonyos az is, hogy a legfantasztikusabb küldemény most érkezik a lord címére: egy levelezőlap-nagyságu kártonlap, melyen Nagymagyarország térképe piros színben, benne a Csonkacsokország zöld színben s az egész térkép irrottbetűs sorokból tevődött ki. Hogy azonban mi a szöveg, örök rejtély marad mindenki számára, miután oly aprók a sorok betűi, hogy közepes nagytatásu nagytatás is láthatatlan maradnak. Elképzelni is fejfájditó, hogy Magyarországnak erre a formájára, mely — így térképen — Uzsoktól Orsovaig alig két és fél inch, kétezer ötszáz szó, illetve tizenhatezer és hétszáznegyven betű van ráírva...

A csodatérképet Ehmman Lajos mohácsi hazánkfia készíttette, s mint a valamivel nagyobb betűkből álló aláírásból kitűnik, 1931 december hó 22-ik napján fejezte be. A levelezőlap bal felső sarkában a magyar, jobb felső sarkában az angol zászló látható, a zászlók alatt ennyi: "I-

tehessek. Mert ahol az eszkimók erkölcsi megromlottak, ott mindig kőborító fehér hajó-népség is járt.

Ezeknél az északi népeknel nagyon különös vonás, hogy minő megvetéssel vannak az élettel szemben. A halálórási arány szám igen magas, de ennek azonban nemcsak természetes okai vannak. Sok az öngyilkosság is, baleset is, az éhség is pusztít, de pl. az uzsúlított lány gyermekét is megfojtják, ha felesleges és az őreket közös elhatározásból felakasztják, mert "aki nem érdemi meg az eledelt, az mnek éjen!" Kétségtelen, hogy ez a legbarbárrabb eszkimó népszokás, de erkölcsi életükben a fehér ember beavatkozása tragikusabb volt.

Még emlékeznek rá olvasóink, hogy 1927 januárjában borzalmas tüzkatasztrófa történt Montreaban, ahol a Palace színház nézőterén 78 kigyermek vesztette életét. Most volt ebből kifolyólag az első törvényes tárgyalás, melynek során a bíróság gondatlanság címén bűnösnek mondtotta ki Lawand színháztulajdonost és egyetle-bennégett gyermek, a kis Jean Gagne haláláért \$1,041 öszszegű kártérítést ítélt meg, amit a kisfiu szüleinek fognak kiutalni.

EZER DOLLÁR — EGY GYERMEKÉLETÉRT

CHARLES CUNNINGHAM MAGYARORSZAG TÖRTÉNELMI HIVATASAROL

A newyorki "The Commonwealth" c. lapban Charles Cunningham, az Egyesült királdárdájának egyik jeles tagja, ki a múlt évben hosszabb időt töltött Európában és személyesen győződött meg Magyarországi igazáról, hosszabb cikket írt és ebben nyíltan hirdeti, hogy a párisi környéki békek igazságtalanok és tarthatatlanok. Magyarország — írja cikkében — az évezredek hivataát, hogy Európa védbőstálya legyen, mindaddig nem tudja teljesíteni amíg Trianon bilincsében gőnyed. A kisantantnak nincs is inyére egy erős Magyarország, éppen ezért szakított le a magyar nemzet testéből oly hatalmas, tiszta magyarlaktá vidékeket, hogy a magyarok hatalmát és erejét gyengítse. Amerikának is érdekében áll, hogy Közép-Európa ne legyen Balkán a háborus gondolat állandó tűz fészke. Ezért az emberi jog és belátás szempontjából is megköveteljük, hogy adják vissza egyelőre Magyarországnak a magyarlaktá, elrabolt területeket.

CHARLES CUNNINGHAM MAGYARORSZAG TÖRTÉNELMI HIVATASAROL

— Hogy szén rugtál le a kocsirol.

— Hát osz'tán? Mindenki tuggya, hogy tolvajok vagyunk. Ha nem félnék, hogy te is kifolysz vele az utra, lerugnám az egész vacak szénét.

— Neki — nevetett Cuki. — Azelőtt nemigen rugdalóztál, csak mióta az a ján ugrál ki az árokból.

— Neki — böltött Danyuj. — Neki.

Egy valamirevaló tolvaj magának rugdos. Azt sem tudod, hogy kicsoda az a jány.

— Léhet, hogy valami hercegnő.

— A' meg lehet. Osz't azért jár szénét lopni, hogy ne ismer-

HELYES LOGIKA

— Mond papa, kik azok az ösök?

— Hát például én vagyok a te ösöd, a nagypapa meg mindkettőnk öse.

— Hát akkor voltaképpen miért vannak az emberek olyan nagyra az öseikkel?

